

Бугайова В.О.
аспірант, викладач

Харківська державна академія культури

ДО ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО ПРОВЕДЕННЯ СУЧАСНОГО ВЕСІЛЛЯ НА СЛОБОЖАНЩИНІ

Анотація. Розглядаються деякі аспекти та режисерські пошуки у проведенні сучасної весільної церемонії на Слобожанщині.

Ключові слова: весільна церемонія, режисерські пошуки, сучасний репертуар, жанр, Слобожанщина.

Анотация. Бугайова В.А. К проблеме проведения современной свадьбы на Слобожанщине. Рассматриваются некоторые аспекты и режиссерские поиски в проведении современной свадебной церемонии на Слобожанщине.

Ключевые слова: свадебная церемония, режиссерские поиски, современный репертуар, жанр, Слобожанский регион.

Annotation. Bugayova V.A. To the problem of carrying out up-to-date weddings in Slobojanshchina. Some of the aspects and director's search in carrying out wedding ceremonies are being taken into consideration.

Keywords: wedding ceremony, director's search, up-to-date repertoire, genre, Slobojanshchina.

Постановка проблеми. Сучасне весілля видозмінилося та набуло нових рольових виконавців та функцій. Аналіз організації та проведення основних обрядодій сучасного весілля ніколи не було об'єктом мистецтвознавчого та культурологічного дослідження, та дозволяє простежити художні процеси, пов'язані із формуванням нових провідних тенденцій розвитку розважального мистецтва. Для дослідження цих процесів потрібне відтворення сучасної весільної обрядовості як системи, що складається з низки різноманітних обрядів. Така робота в нашому регіоні ще не проводилась.

Інформаційною і пізнавальною базою для роботи стануть дослідження провідних мистецтвознавців. Теоретичною основою дослідження стануть праці О. Потебні, М. Сумцова, В. Охримовича, Е. Кагарова, М. Поповича та інших дослідників.

Мета дослідження – проаналізувати структуру організації та проведення сучасного весілля, розкрити динаміку розвитку весільної індустрії в соціокультурному контексті, показати взаємозв'язок із вже установленими театральньо-естрадными формами та їх трансформацію.

Виклад основного матеріалу. Весільне свято підкоряється тим же загальним вимогам мистецтва, що й інші види естради та масових видовищ. Кожний окремий номер (епізод), з яких складається весільна програма, потребує свого, особливого сценічного втілення. Однією з обов'язкових умов весільної програми є чітка зміна номерів. Як ніякий з інших театральних жанрів, театр масових форм (а саме до нього відносимо постановку весільної програми) ґрунтується на майстерності одного артиста або невеликої групи. Уся увага режисера, його фантазія повинні бути спрямовані на виявлення змісту через майстерність артиста, а не тільки на постановочні можливості, здебільшого обмежені. Саме ці фактори зобов'язаний урахувувати режисер, створюючи модель майбутнього видовища, оскільки інакше поставлена ним мініатюра щоразу залежатиме від умов виступу. Усе, що допомагає яскравіше розкрити зміст: виразно знайдений внутрішній стан, гостра словесна дія, смілива мізансцена, мотивований трюк, цікаво й образно знайдена деталь в оформленні, вражаючий костюм, характерний грим – активно використовуються режисерами весільних програм.

Режисерська специфіка створення весільного свята заключається у професійності компонування творчих «подарунків» номерів запрошених артистів, хореографічних чи вокальних номерів, артистів оригінального жанру, в єдине цілісне видовище, звернення до сучасних актуальних тем, виявлення сценарної основи через майстерність артиста, зовнішня візуалізація дійства, синтез слова, музики, пластики, хореографії. Усе, що допомагає яскравіше розкрити зміст: виразно знайдений внутрішній стан актора-ведучого, смілива мізансцена «з ходу» побудована з гостями-учасниками свята, мотивований трюк, цікаво й образно знайдена деталь в оформленні, вражаючий костюм, характерний грим – активно використовуються режисерами сучасних весільних свят.

Надійшла до редакції 7.06.2011

Творча уява та невичерпна фантазія – важливі характерні риси, які повинен володіти режисер весільного свята. Часто саме режисерська фантазія, оригінальне вирішення доповнюють те, що не було конкретизовано сценаристом. Режисер, ставши посередником між різними видами мистецтва, бере на себе відповідальність за переведення словесно-образних відносин, закладених у сценарії, музичних, вокальних, хореографічних, образотворчих проявів, у систему видовищної образності. Режисер весільної програми звертається, здебільшого, до сучасних актуальних тем, використовуючи при цьому сучасний репертуар. Маючи справу з абсолютно новим матеріалом, він щоразу віднаходить нові режисерські прийоми, які народжуються не в безпосередньому відтворенні літературного матеріалу, яку драматичному театрі, а в процесі синтезу слова, музики, пластики, хореографії, особливої звукової структури тощо.

Жанрову специфіку мистецтва весільної церемонії можна характеризувати за такими основними специфічними рисами як: лаконізм, сконцентрованість, чітка визначеність змісту, відповідність духу, темпу і ритму часу, мінімальне використання певною мірою умовних декорацій, не побутово-деталізованого, а художньо-узагальнюючого реквізиту.

Кожен жанр, що використовується при складанні весільної має свою специфіку, сценічну мову (засіб вираження змісту), на якій ґрунтується режисерська інтерпретація. Отже, режисер повинен бути підготовленим для репрезентативної діяльності в обраному жанрі. Працюючи в даній галузі, деякі режисери обирають один-два жанри, на яких і спеціалізуються. Однак, сучасні вимоги до проведення весільних церемоній потребують від режисера професійності компонування підготовлених номерів у єдине цілісне видовище. Такий режисер, з огляду на свій фах, має розуміти природу і специфіку всіх основних жанрів, що складають групу сценарну основу весільної програми.

Режисер, ставши посередником між різними видами мистецтва, бере на себе відповідальність за переведення словесно-образних відносин, закладених у літературі, музичних, вокальних, хореографічних, образотворчих проявів, у систему видовищної образності.

Оскільки сучасне весілля повинен проводити професійний розпорядник, слід охарактеризувати його значення у реалізації весільного сценарію. Специфіка проведення сучасного весілля вимагає від актора особливого стилю гри, де в одній особі повинен був реалізовуватися синтез традиційної професійної майстерності з талантом співака, танцюриста, куплетиста й оповідача. Створювати яскраві сценічні образи за допомогою гротеску, буфонади, гіперболи актори-учасники весільного свята можуть тільки за умови концентрації на провідних рисах, що характеризують персонаж, роблять художній образ виразним не тільки в прийомах акторського виконавства, а й у властивій самому артистові індивідуальній виконавській манері.

Ще однією творчою особливістю розпорядника весілля є відсторонення, адже він не перевтілюється в художній образ, а одягає маску певного персонажа, залишаючись при цьому самим собою і постійно спілкуючись із глядачем. На відміну від театральної специфіки, естрадному акторові не обов'язково «проживати» роль – можна окремими рухами, деталями, охарактеризувати персонаж, а це і є своєрідною формою перевтілення. Точно підібрана деталь, правильно знайдений жест чи рух, інтонації, мовні наголоси й акценти допомагають розпоряднику весілля окреслити типаж, а вже глядач сам уявно домалює образ. На підмостках весільних свят універсальні актори, які володіють прийомами пародіювання, яскравою характерністю, вміють співати й танцювати.

Робота з хореографами. Переходом від першого застілля до танців як в традиційному так і в сучасному весіллі слугує перший танець молодого подружжя. Танцювати виключно вальс чи гарний романтичний танок на своєму весіллі – вважається не актуальним, тому наречені бажають вразити гостей весільним танцем із сюрпризом. Така тенденція існує за кордоном вже кілька років і називається *The evolution of the wedding dance* (еволюція весільного танцю).

Сучасна молодь для першого весільного танцю обирає мелодію, яка близька їм обом, та запрошує професійних хореографів, які за кілька занять можуть поставити нескладний, але ефектний театралізований танець. Крім хореографів, над першим весільним танцем молодят працює і режисер-постановник, який крім пластики використовує й інші виражальні засоби – прикрашає танцювальний майданчик створюючи образ серця чи то зі свічок, чи то з пелюсток троянд. Молодята заходять у середину цього серця і там танцюють. Всі весільні гості створюють велике коло навколо серця з молодим подружжям і, тримаючись за руки, танцюють. Цей танець має бути видовищним акцентом свята та водночас символізувати родинне коло, єднання двох родин в одну велику, максимальну підтримку всієї родини для молодої сім'ї.

Підбір музичного матеріалу. Роль музики в проведенні весільного свята надзвичайно велика: вона має виражати ті відчуття і емоції, які відчувають наречені у самий головний момент свого життя: радість, заповітні сподівання, мрії про щастя.

При підборі музичного матеріалу відповідно до вибраної тематики весілля необхідно враховувати і проблему специфічності “матеріалу” музики, або мови музики. Коли мовою малярства є фарби, літератури – слово, хореографії – жест, то в музиці – це організований особливим чином звук, що характеризується певною висотою, гучністю, тривалістю, тембром, які мають відповідати задуму та посилювати святкову атмосферу весільного свята. В українських традиційних варіантах музичним супроводом походу молодят на свої місця слугував козацький марш, в осучасненому варіанті – марш Мендельсона. Та європейські тенденції на українському весіллі відобразився у використанні струнних квартетів (секстет, октет, квінтет, оркестр), які виконують в переважній більшості класичні речі.

Художнє оформлення весільного свята.

Постановка сучасних весільних свят вимагає від художника – лаконічного і виразного оформлення, яке можна було трансформувати в лічені хвилини. Художній образ – специфічна для мистецтва форма віддзеркалення дійсності і вираження думок і відчуттів художника. Художній образ весілля безпосередньо залежить від його теми та має втілюватися матеріально не тільки за допомогою пластики, звука, слова, а й сучасними засобами: за допомогою весільного декору, фотоматеріалів, відео-сюжетів про основні етапи життєдіяльності головних героїв весілля.

Окрім, дій режисерсько-постановочної групи, кожен з членів якої виконує певну функцію, та має свою специфіку, ми розуміємо, той факт, що сучасне весілля це суворо регламентоване, за чітким графіком та маршрутом театралізоване дійство, в організації та проведенні якого виділяємо два основних етапи. А саме:

Технічний етап – організація весільного банкету, фото та відео підтримка весілля, забезпечення автотранспорту, запрошення відомих зірок для виступу на весіллі, тощо.

Творчий етап, який включає в себе написання та реалізацію сценарію, робота з ведучими над матеріалом сценарію, підбір музичного матеріалу, хореографія, художньо-образне вирішення весільного свята.

Для здійснення самих сміливих ідей, організатори весілля повинні враховувати наступні фактори:

- історичні особливості місця проведення свята;
- національні та релігійні звичаї;
- етнографічний склад населення;
- територіальне розміщення і ландшафт місцевості де буде відбуватися весільне свято.

Крім того, організатори весілля займаються наступними творчими функціями:

- створення колективу режисерсько-постановочної групи (РППГ);
- підготовка сценарної заявки, загального сценарію та всієї програми весільного свята;
- музичне оформлення свята у відповідності до обраної нареченими тематики весілля;
- художньо-образне оформлення весільного свята;
- світлотехнічне та піротехнічне забезпечення;
- підготовка спеціального реквізиту та костюмів дійових осіб весільного свята;

Організаційні моменти сучасного весілля передбачають наступні технічні етапи:

- підготовка кошторису та фінансово-звітної документації по підготовці весілля;
- підбір місця святкування весільного свята (ресторан або виїзна церемонія на відкритому повітрі); організація весільного банкету;
- послуги кейтерингу (святкове меню); професійні фото і відеозйомка;
- запрошення відомих зірок для поздоровлення наречених;
- підбір, установка та монтаж концертно-сценічного обладнання;
- підбір та забезпечення роботи святкового кортежу для наречених та гостей;

- підбір весільного букету нареченої та замовлення весільного торту;
- весільна поліграфія (програмки, запрошення, тощо).

Окрім організаційно-технічної організації сучасного весілля, важливу його частину складають обрядодії весілля, які є пристосованими до тематики та головної ідеї конкретного весільного свята.

Дослідження передбачає типологізацію більшості сценаріїв проведення весільних свят на Слобожанщині, а саме:

тематичні сценарії:

- на основі реальних подій зустрічі наречених;
- сценарій за мотивами обраної молодятами тематики, так звані «стильові» сценарії: кольорова гамма – «Бузкове весілля», «Трояндове весілля», «Полуничне весілля»;
- ювілеї весільних дат (Ситцеве весілля, Дерев'яне, Трояндове весілля, тощо)

театралізовані сценарії:

- на основі історичних подій різноманітних епох (Середньовіччя, первісно-общинний лад, епоха Класицизму);
- в стилі різноманітних країн (Грецьке весілля, Весілля в стилі Чикаго 30-х років, весілля гангстерів);
- за мотивами відомих кінофільмів («Формула кохання», «Гусарська балада», «Агент 007»)

фольклорні сценарії:

- на основі національних традицій наших предків;
- приурочені календарно-обрядовому циклу (Різдво, Спас)

VIP-сценарії:

- виїзні церемонії по типу європейських весіль.

У відповідності до вибраного нареченими сценарію, організатори будують свою подальшу роботу. Для сучасного весілля характерні: зміни у структурній канві обряду (зникнення чи об'єднання деяких етапів весільного обряду; скорочення окремих весільних обрядодій; розростання весільних обрядів розважального характеру), трансформація функційного навантаження обрядодій (зміщення акцентів з магічної та правової функцій на розважально-ігрову, видовищну в сучасному весіллі).

Сучасне весілля в основному побутує у трьох формах: вечірки, молодіжного ритуалу та модифікованої традиційної обрядовості. Основна різниця між ними полягає, по суті, у ступені використання традиційної основи. Вечірка, започаткована у повоєнні роки, являє собою застілля з незначним використанням традиційних весільних елементів, в основному атрибутів: рушників, квіток, короваю. Основний акцент у вечірці припадає на церемонію реєстрації шлюбу, яку намагаються влаштувати якомога урочистіше, з використанням традиційних обрядів. Сучасне весілля не дійство є однією з стародавніх форм емоційно-естетичного спілкування, яке засобами театральної виразності об'єктивує процеси трансформації системи ціннісних форм свідомості. Форми проведення сучасного весільного свята, що склалися історично, відображають усе різноманіття колізій людського життя,

у його основі переплавляються суть і явище, чуттєве і духовне, предметне і символічне. Динамічні процеси, що відбуваються у весільній обрядовості, обумовлені багатьма історичними чинниками. Сучасна цивілізація, на жаль, пов'язана з соціальними та екологічними катаклізмами, ідеологічними втручаннями, репресивними заходами, які призводять до руйнування духовних цінностей народу, зокрема ритуалів традиційної культури. Сьогодні останні поволі відходять у небуття, але водночас все ще залишаються важливим компонентом історичної пам'яті народу.

Трансформація весільного свята – це процес суперечливий, але історично об'єктивний. З одного боку, відбувається зміна на гірше, коли йде деградація етнонаціональних цінностей, таких, наприклад, як мова, або йде вульгаризація, тривіалізація цінностей сімейності. З іншого боку, завдяки здатності етноментальності до оновлення, етнонаціональні цінності модернізуються та через сучасну поп-культуру стають доступними для представників інших націй та етносів. Взаємодія інноваційного та традиційного у весільних традиціях України репрезентує етнонаціональну культуру на загальносвітовому рівні, інтеграцію та еволюцію, привносячи кожного разу нові елементи, сенси, символи етнонаціональної культури.

Висновок. Отже, зроблена у статті спроба розглянути основні аспекти організації та проведення сучасних весільних свят, визначити типологічні особливості цього явища, водночас надає можливість узагальнити досвід розвитку весільної індустрії, зробити прогностичні висновки щодо перспектив використання фольклорних традицій та драматургічної спадщини минулих років у майбутньому розвитку розважального мистецтва.

Література:

1. Магушенко В.Б. Сучасне весілля в контексті української обрядової культури. – К., 2009. – 20 с.
2. Марчук З.В. Еволюція української весільної обрядовості (на матеріалах фольклору). – К., 2004. – 17с.
3. Маєрчик М.С. Українські обряди крізь призму моделі переходу. – К., 2002. – 20 с.
4. Потебня А. Объяснение малорусских и сродных народных песен. Варшава, 1883. Т. 1.
5. Современная свадьба. – М.: АСТ, 2002. – 351 с.
6. Шкода М.Н. Улюблена моя Україна: свята, традиції, звичаї, обряди. – Донецьк, БАО, 2009. – 544 с.
7. Щербіна І.В. Українське весілля як етнокультурний феномен (на матеріалах пісенної обрядовості Слобожанщини). – Х., 2001. – 20 с.